

تلخیص و تحریر قاموس قرآن

سید محمود طبیب حسینی

۱۳۹۹

موسسه مطبعه خراسان

تلخیص و تحریر قاموس قرآن

سید محمود طیب حسینی (دانشیار پژوهشگاه حوزه و دانشگاه)

ناشر: انتشارات جامعة الزهراء
نویت و سال چاپ: اول، بهار ۱۳۹۹
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
چاپ: کوثر
قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۲۴-۹۱-۸

ارتباط با ما: قم، جامعة الزهراء
دفتر انتشارات: ۳۲۱۱۵۴۲-۹۸ ۲۵+
تلفن فروشگاه: ۳۲۱۱۲۳۶-۹۸ ۲۵+
دورنگار: ۳۲۹۲۵۱۱۱-۹۸ ۲۵+
وبگاه: Eshop.jz.ac.ir
رایانامه: Pub@jz.ac.ir

عنوان قراردادی:	قاموس قرآن. برگزیده. شرح
عنوان و نام پدیدآور:	تلخیص و تحریر قاموس قرآن [کتاب] / سید محمود طیب حسینی.
مشخصات نشر:	قم: انتشارات جامعة الزهراء، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۶۵۵ ص.
شابک:	۸-۹۱-۲۷۲۴-۹۶۴-۹۷۸-۱۰۰,۰۰۰ تومان
وضعیت فهرست نویسی:	فبا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	قرشی بنیابی، علی اکبر، ۱۳۰۷. -- قاموس قرآن -- نقد و تفسیر
موضوع:	قرآن -- دایره المعارف ها؛ Qur'an -- Encyclopedias
موضوع:	قرآن -- واژه نامه ها؛ Qur'an -- Dictionaries
شناسه افزوده:	طیب حسینی، سید محمود، ۱۳۴۶ -
شناسه افزوده:	قرشی بنیابی، علی اکبر، ۱۳۰۷ - قاموس قرآن. شرح
شناسه افزوده:	جامعة الزهراء. -- گروه تفسیر و علوم قرآن
رده بندی کنگره:	۱۳۹۵ ۲۰۱۳ ق ۴ / BP۶۶/۹
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۱۳
شماره کتابشناسی ملی:	۴۶۲۸۲۲۳

فهرست

۲۶۵.....	س.....	۹.....	سخن نخست.....
۳۰۹.....	ش.....	۱۱.....	مقدمه.....
۳۳۳.....	ص.....	۱۲.....	روش معنا کردن کلمات در قاموس.....
۳۵۷.....	ض.....	۱۳.....	مبانی واژه‌شناسی در قاموس.....
۳۶۷.....	ط.....	۱۴.....	ویژگی‌های قاموس قرآن.....
۳۸۳.....	ظ.....	۱۵.....	کارهای انجام گرفته در تلخیص قاموس.....
۳۸۹.....	ع.....	۱۹.....	الف.....
۴۲۷.....	غ.....	۵۹.....	ب.....
۴۴۵.....	ف.....	۹۱.....	ت.....
۴۶۷.....	ق.....	۹۹.....	ث.....
۴۹۷.....	ک.....	۱۰۵.....	ج.....
۵۲۳.....	ل.....	۱۲۹.....	ح.....
۵۴۳.....	م.....	۱۶۱.....	خ.....
۵۶۷.....	ن.....	۱۸۷.....	د.....
۶۰۳.....	ه.....	۲۰۵.....	ذ.....
۶۱۷.....	و.....	۲۱۵.....	ر.....
۶۴۷.....	ی.....	۲۴۹.....	ز.....

مقدمه

یکی از دانش‌های علوم قرآنی برآمده از قرآن که نقش اول را در فهم و تفسیر قرآن مجید دارد، دانش مفردات قرآن و یا غریب القرآن است. تاکنون دانشمندان زیادی به زبان‌های مختلف، به ویژه به دو زبان فارسی و عربی آثاری را درباره شرح کلمات قرآن تدوین کرده‌اند. زرکشی و به تبع وی سیوطی، بعد از تجوید و آشنا شدن به قرائت قرآن، نخستین دانش مؤثر در فهم و تفسیر را دانش لغت و آگاهی از معانی کلمات قرآن یاد کرده‌اند. راغب اصفهانی صاحب بزرگ‌ترین و ارزشمندترین کتاب لغات قرآن، درباره اهمیت این دانش می‌نویسد: نخستین دانش مورد نیاز یک مفسر، علوم لفظی (ادبی) است و از میان علوم لفظی، تحقیق درباره کلمات قرآن از همه مهم‌تر است. نیاز مفسر به فهم و تفسیر کلمات قرآن همانند نیاز بنا به آجر، در ساختن بناست. کسی که می‌خواهد قرآن را تفسیر کند، نخست باید معنای واژه‌ها را بداند و گرنه نمی‌تواند قرآن را تفسیر کند. یکی از نیکوترین آثار در این موضوع به زبان فارسی که در زمان معاصر به نگارش درآمده، کتاب «قاموس قرآن»، تألیف دانشمند قرآن‌پژوه استاد سید علی اکبر قرشی است. این کتاب علی‌رغم ویژگی‌های فراوان و نوآوری‌هایش، اما تاکنون آن‌گونه که شایسته است معرفی نشده و مورد استفاده محققان و طلاب و دانشجویان قرار نگرفته، نزد عام و خاص ناشناخته مانده است. کتاب «قاموس قرآن»، مشهورترین اثر قرآنی استاد سید علی اکبر قرشی می‌باشد و شهرت این دانشمند عزیز، و امداد این اثر قرآنی است. موضوع این کتاب شرح کلمات قرآن مجید است که در هفت جلد تألیف و تنظیم و در قالب سه مجلد، انتشار یافته است. «قاموس قرآن» برای نخستین بار در اردیبهشت ۱۳۵۴ ش، پس از پایان یافتن تألیفش، توسط دارالکتب الاسلامیه در تهران، چاپ و منتشر گردید و تا سال ۱۳۷۴ ش بیش از ده بار تجدید چاپ شده است و انتشار آن همچنان ادامه دارد.

استاد قرشی در سال ۱۳۴۹ شمسی بعد از سال‌ها مطالعه و مباحثه و تحقیق و تدریس در زمینه تفسیر قرآن، دست به کار تألیف «قاموس قرآن» شده و پس از ۵ سال تلاش شبانه‌روزی در زمینه مفردات قرآن، در کنار تدریس تفسیر، حاصل کار و تلاش خود را در کتاب «قاموس قرآن»، به زبان فارسی تقدیم جامعه علمی و قرآن‌دوست کشور کرده است. مؤلف در شرح کلمات قرآن، فراوان از نهج البلاغه شاهد می‌آورد گویی در ذیل شرح هر کلمه چنانچه سخنی از امام امیرالمؤمنین (ع) در نهج البلاغه مشتمل بر آن کلمه وجود داشته، آن را نقل کرده است. در این اثر، مؤلف ارجمند بالغ بر ۱۸۰۰ کلمه قرآن شرح داده است.